

Kinētisko objektu apraksti laikmet. Muzejs 2009. g. aprīlī
m. muz. Jelgavā.

Kinētisks objekts, "SAKTA" - mobilis.

Ērpojām atrodas uz vietas Reval Hotel Latvija (sākotnēji
vieta "Latvija"). Piedāvots restaurāciju un mainījis atrašanās
vietu 3 reizes. Realizēts 1979. g. Maketa diametrs 26,5 cm

Idejas pamatā - latviski rota sakta, interpretēta kinētiskā
mākslas valodā. Objekta diametrs - 3,2 metri. Pulēta nerūsējoša
tērauda liktajā virsmā notiek apkārtējai videi vizuāla
transformācija un krāsu uztveršanai, atbilstoši dienas un
naktī laikiem. Uz centrālās asis rotē dažāda izmēra
noņemta konusa elementi veģe iedarbībā.

Objekts izturējis dabas stihijas un politiskās pārmaiņas.
"Sakta" - kinētisks objekts modernā arhitektūrā.

"Etīde par ūdeni" 1984. g. maijā

Instalācija izstādē "Daba. Vide. Cilvēki" Objekta augst. - 4 metri.
Šajā darbā, kopā ar mākslinieci Ināru Rinku veļējāmies
attainot ūdens ciklo ru dabā. Konstrukcija, augstā bija
iestiprināta horizontāla caurule ar apm. 2000 smalkiem
urbumiem, pa kuriem ūdens ~~ir~~ ļoti smalkā, strūklīnā, zem
spiediena (sūkņi atradās blakus telpā) traucā, lejup uz divām
liktām mitāla plāksnēm un pa caurumiem tā galā notecēja
tīrā, no kurām ūdens atkal tika uzsūkņots augstā - noslēg-
tais cirkls. Ūdens dispersi dabīgas veidoja nelielu miglu,
kurā varēja rakstīt pat varavīksni. Liktām plāksnēm bija
apgriezotas ar augu motīviem. Caim objekta tuvumā mar-
žoja pēe lētus. Skatītāji mēdza plāksņu caurumos iespraust
sikas pūkītes...

Kinētisks panno "Jūra"

Istenots 1982. gadā Tautas saimniecības samiegunu iestādē / TSSU /
Mežparkā. Pasūtījums - radīt dekoratīvu plakni zivsaimniecības
pariljonā. Oficiāli pieņemti 1983. g. 5. maijā.

Objekts dabā bija 4 m garumā un 3 m augstumā, sastāvēja
no 4 savstarpēji mehāniski saistītām sekcijām. Koptēls - reālas
dabas ilūzija - no "horizonta" uz vērotāju "peld" mākoņi, bet
jūra "viļņo" baltām, putu "vērpētēm". Visai sarežģīta mehāniska
iekārta. Pēc matītāju vērtējuma efekts bija pārtēdzois.
Bezgalības iespaidu pastiprināja sānes uzstādītā spoguļi sienas.

Tātad "dabai" veidoja pa noslēgtu "apli" plūstošas ap-
gleznotas auduma joslas. Pū "horizonta" sāurākas, glezno-
jums "miegļaināks", uz tuvplānu dalījums plātāk un mākoņi

izteiktāki "Jūna" sastāvēja no apgleznotiem rotējošiem cilindriem. Tālumā marāki, turplānā lielāka diametra, gleznojumi izteiktāki - tas deva perspektīvas ilūziju. Bez tam mehāniski bija jānodrošina katram cilindram savs ātrums. Zālē klusi koreģēja atbilstošā mūzikā.

Kinētisks objekts - mobilis siguldē.

Telpiski interpretēts "Lauktechnikas" zīmols: vāpas un graudi. Materiāls: matēts alumīnijs un pulēts nerūsējošs tērauds. "Graudi" vēja iespaidā rotēja. Realizēts 1980.g. pavasarī.

"Klusi istaba"

Meditācijas telpa - kubs - kurā sienas - ekrāni, uz kuriem projicējas dabas utmi: ūdens virsmojumi uz aļus sienas, mākonu plūsmas, lietus utml. Cilvēki - skatītājs telpas vidū ērtā rotējošā krēslā. Un klusi, klusi skaņi dabas norišu skaņas uz relaksējošas mūzikas fona (Moreiz New-Age vēl neeksistēja).

Kubs atrodas virs zemes apm. 3 metru augstumā, tajā iekļūst pa kāpniem un lūku aizver. Absolūta sajūta - tu esi viens šai pasaulē. Tu ieej sevī.

Bija variants ar 2 kubiem, ar atvērto malu vienu otram pretī, kur kustība /projekcija/ pārplūst no viena kuba otrā. Vērotājs atrodas centrā. Darbs bija iekļauts izstādei "Telpa un mēs" 1986.g.

Dinamiskais gaismas objekts "Enerģija"

Maketa augstums apm. 30cm. Makets izgaisis...?

Panūtītājs Ukrainas TSSR, enerģētiskais paviljons. Secerētāis izmērs 6 m augstumā. Netika realizēts. 1983.g. projekts.

Projekta idejas pamatā - enerģijas lādina "sprādzien" centrālā lodē. Tālāk pa sektoriem šī enerģija gaismas joslu formā aizplūst no centra uz augšu un leju. Cikliska atkārtošamā. Katrā sektorā pa apli iemontēti gaismas avoti. Secerētāis materiāls: centrālā lode no plastmasas /uzlēsmojums spilgti oranžā krāsā/ bet sektori no metāla, ar gaismu absorbējošu matētu sudraba toni.

"Vēja koks"
 Mobilis. Projekts un makets radīts 1981. gadā. Bija paredzēts realizēt jaunbūvjamā rajona "Pļavnīki" izklaides centrā kā dekoratīvā objekta vienas kafējnīcas. Kustībā bagāts, ar atstarojošām pulēta metāla virsmām kinētiskais objekts ar īpašu izgaismojumu būtu radījis daudzkrāsainu laukumu "spēli" uz divu augstāvu ēku sienām - ekrāniem, kas pārklāti ar spec. gaismu absorbējošu materiālu.

Realizēts 2003. g. Brīvības muzeja un muzejā Piedvāle. Darbs ilga 1,5 gadus. Objekta augstums 6 metri. Darbs pabeigts ar Kultūrkapitāla fondu un personīgi O. Feldberga atbalstu. "Vēja kokā" vēlējas parādīt dabas formas un kustības harmoniju, dabas atveidu īpatnā veidā. "Vēja koks" ar lielu skaitu kustīgu elementu ("zari", "lapas"), dažādu kustību virzienu un ritumu bija poētisks vēstījums par dabu. Diemžēl tā pati daba (2005. g. janvāra Orkānā) "Vēja koku" saplēnāja.

Mobilis vēsnīcas "Rīdze" saimē.

To veidoja gaisma, ūdens un kustīgi elementi. Objekta centrā, guēstos, spēcīgs gaismas avots. Tam apkārt divi apli - caurules ar īpaši šķērēm caurumiem - divu vienotā ūdens staba radīšanai. Gaismas kūli un mākslīgais lietus krīta uz īpašas formas "lapinām" no pulēta nerūsējošā tērauda un tās rotēja, iesitas ļoti smalkās auklinās.

Rezultātā, mobilis darbojoties, vērotājs skatīja ažu, kustīgu kompozīciju un "lietu", kas bija baidināma un krāsainu programētu priekšmetu, kas "reflektēja" eksistējošās "lapinās".

Darbs nosināja asociācijas par novirsmu dabā.

Objekts aizsākts 1984. novembrī, pabeigts 1985. g. 28. martā.

"Forma. Krāsa. Dinamika"

Pirmā kinētiskā mākslai veltīta izstāde Latvijā. Atklāta 1978. g. 13. decembrī Pēterbaznīcā, Rīgā. Tās autoru kopdarbs - Andulis Krūmiņš, Arturs Riņķis, Valdis Celms.

A. Riņķa darbi: 1. "Puls" - dinamiskas gaismas objekts. Izmantots aeroloģiskais balons 3 metru diametrā.

"Planētas puls" - okeāns, vilņojums, dzīvība, kustība - mūžīgums. "Apmēram tādas filosofiskas pārdomas bija šīs idejas pamatā.

Veicot visai sarežģītas manipulācijas piepūstā balonā "zibenīgi" bija jāizmanto projekcijas aparātūra ar rotējošiem apgleznotiem konusiem. Vilņojums projicējās uz balona virsmas no iekšpuses.

4.
2. Fotomontāža redzams futuroloģisks projekts - dinamiskas gaismas lode (līdzīgs princips kā „Puls”) jūras krastā, kas darbojās ar krāsainām iestātnēm. Tū varētu būt izvietoti gaišviņu jūrmaļu.

3. Kinētisku objektu grupa „Diplomāti”.

Pulētas puslodes - visi vienādi un ar „glanci” - ar atšķirībai zinām - krāsainiem priekšiem izvirzītu stienī galos uz spēles (diplomātiskā) laukuma drūznējās, satikās, radūrās, iķērās un atkal satikās - lēni, pakāpenīgi un lauzgala vaugi... Šim objektam piemita ironisks raksturs. Bija izmantoti bērnu rotaļlietas mehānismi. Vienīgais trūkums - bieža kateiju maura. Bet skatītājiem „diplomāti” patika, pērcārtija uzmanību. | Puslode diametrs 30cm

4. „Bergalība”

Instalācija ar dinamiskas gaismas zonu. Objekts fascinēja ar Viņuma tāles ilūziju. Kaut objekta izmēri bija 2x3x2 metri aktīvā josla tikai 0,5m augsta, vidū. Šai daļā simtiem zvaigznīšu, savstarpēji atstarojoties/līdz bergalībai /spoguļzvaigznīšu, kaotiski uzliemēja un nodzina „Tas bija gludajā metālā, kaotiski uzliemēja un nodzina „Tas bija tik netverami un nūģestējoši!” /skatītāju vērtējums/.

Bet reāli, liktajās metāla plāksnēs bija saurbti daudz centurumi, dažāda diametra, un zem tām esošā priekšmets ar rotējošu spoguļu palīdzību izgaismoja uzbumu rēķinā 2mm biezumā.

5. Kinētiskās glezniecības seansi.

Kadri no lielā (5m diametrā) kinoprojekcijas ekrāna. Seansi tika īstenoti, izmantojot standarta profesionālu kinoprojekcijas aparatūru ar pārrādītu vadāmu gaismas /krāsainu mikseri. Pirmoreiz, vēl eksperimentālā režīmā, es I.A.R./mēģināju radīt kinētiskās glezniecības seansi. Ekrāna priekšā bija neliela skatītāju telpa, metāla pretiņi. Arī skaņa bēdīga - vienkāršs padomju lensu magnētofonu... Bet toni!!! Tū bija pirmais Latvijā kinētiskās glezniecības eksperiments. Mēģinājums radīt sintētisku mākslas darbu, proti raksturot krāsu, kustību, formu ar mūziku, kas šai procesā ir vadotājs iedvesmotājs un tēlu veidotājs. Protams, kā vien mākslā, arī šis „produkti” ir subjektīvi.

6. Futuroloģiski projekti kinētiskās glezniecības seansi realizēšanai. Fotomontāžas. 1978. gads.

- a) eventuelās arhitektūras projekts, ārkats,
- b) iekšējās. Uz puslodes (kā debenjums) ekrāna

projekcijas abstraktas kinētiskas gleznas. Skatā un daudzfunkcija, Isodun teiktu Dolbi,

c) rādi sešiem varētu notikt arī nepareizos/ekstremālos) apstākļos - uz peldošā plasta,

d) sfērisks objekts ultraviolettā vidē. Skatītāji tumšā vakara stundā gūst psihorelaksējošu baudījumu, vērojot dabas ritmus un manās bāzētus priekšnesumus uz sfērisko ekrānu.

Kinētiskā informācijas tablo pie toreizēja Zimbu nama (tagadējā pareizticīgo katedrālē).

Izveidotā uz dekoratīva balsta uzstādītā Oloku ar divpusēju noslogojumu - vienā pusē tika izvietota informācija par parastu planētāriju, otrā - citas sabiedrību interesējošas tēmas. Katrā tablo pusē štūrī darbojās kinētisks ekrāns. Planētārija pusē - zvaigznīta mirgojošā nakts debess, otrā pusē - pārplūstošā horizontāla krāsu josla. Tablo ik pēc 45 sekundēm veica pusapgrozīšanos, rādot pretējo pusē.

Uz skārda izvelkamām sloksnēm bija izvietota informācija no telpiskiem plastmasas burtiem, kuros bija iestrādota magnētiskā gumija - tā uzturēja burtus pie metāla.

Kinētiskā tablo bija kā jauns pilsētas vidē - tas intriģēja, bet vienlaikus izraisīja agresīvas jūtas. Attīstītā sociālisms apstākļos kinētiskā tablo rotāciju nodrošināto mehānismu salauza pēc vairākiem mēnešiem, divas pagāmušas.

Objekta kopējais augstums ap 3 metri. Tablo izmēri 3x2 m. Realizēts 1978 g. pavasarī. Pabeidza eksistēt ap 1988. gadu. (?)

Kinētiskās gleznas.

1984. g. sāku aktīvi veidot kinētiskās gleznas. Saglabājusies tehniskie dati par 6-10 gleznām, kas tika reāli radītas, tehniski apbētas, līdz miansēm noslēpētas un izbaudītas. Ierobežojot apstākļu spiests /darbus veicu dzīvoklī/ pēc realizācijas darbs tika demontēts, pirms tam gan fiksējot tā uzlūmi, izmērus un tehniskos parametrus. Pēc šīm gleznu "parēm" tās ir iespējams "reanimēt".

Tātad glezna: tāmin ar uzstieptu "karku" veido gleznu plakni. Arī tās atrodas "skatuve", telpa, kur eksperimentālo ceļu izvietotas dažādas formas plaknes, dažādi materiāli, dažādas krāsas un dažāda tehnika. Mainīgā gaismas /krāsu fons un plastiski izgaistoši un topoši krāsu laukumi, līnijas, zonas veidoja šī procesuālā mākslas darba būtību. Tajās bija attēlotas dažādas tēmas: "Osta", "Meži",

"NLO" u.c.

Saudzīgē, daļkārēt netveramō kustība, labvēlīgi noskaņojā cilvēkus, tā nekонтрастēja ar pūredzē gūto dabas uztvēri, norisēm un ritmiem dabā un sevī.

Ģleznār varēja manīt gan abstraktas, gan /mitām/ reālistiskās māijas, kurām mijoties, glezma vēstija par smēdību, ko vērojām.